

**הרשות הלאומית
לבטיחות בדרכים**

הקמת הרשות

בשנת 2006 אימצה ממשלת ישראל את דוח הוועדה הציבורית להכנת תכנית לאומית רב-שנתית לבטיחות בדרכים ("דוח שיינין") והכנסת חוקקה את **חוק הרשות הלאומית לבטיחות בדרכים (הוראת שעה), התשס"ו - 2006**.

ההחלטה על הקמתה של רשות לאומית עצמאית לבטיחות בדרכים מצביעה על הכרתה של ממשלת ישראל בעובדה כי מצב הבטיחות בדרכים מחייב טיפול מעמיק, וכי נדרשת תכנית אסטרטגית מעשית במטרה לשנות את מצב הבטיחות של משתמשי הדרך-נהגים, נוסעי רכב, הולכי רגל, רוכבי אופנועים ורוכבי אופניים בדרכי הארץ.

בשנת 2007 החלה הרשות את עבודתה וקבעה את ייעודה:
להוביל את האסטרטגיה הלאומית לבטיחות בדרכים; להוות מרכז מידע לאומי, לכוון, לתאם ולבקר את פעילות השותפים על מנת לעצב תרבות נהיגה בטוחה, ולהפחית את מספר תאונות הדרכים ואת מספר ההרוגים במדינת ישראל.

בהתאם לתכנית הרב-שנתית של הרשות הלאומית לבטיחות בדרכים לשנים 2008-2012, שאימצה ממשלת ישראל, נקבעו היעדים האלה:

להגיע בתוך 10 שנים לרמת הבטיחות של המדינות המובילות בתחום ולהוריד את מספר ההרוגים בתאונות דרכים אל מתחת ל- 360 הרוגים בשנה עד סוף שנת 2010 ואל מתחת ל- 330 הרוגים בשנה עד סוף 2012.

תפקידי הרשות

בהתאם לחוק, תפקידי הרשות הם:

1. לקיים ולהפעיל מערך בקרה על פעולתן של רשויות תמרור מקומיות.
2. לפעול לתגבור המימון של פעולות בתחום הבטיחות בדרכים ברשויות מקומיות, ולפעול למען שיפור תשתית התחבורה ואמצעי הבטיחות בדרכים עירוניות, ולפקח על ביצוע פעולות שמומנו.
3. לגבש תכנית רב-שנתית להגברת הבטיחות בדרכים ולפעול ליישומה באמצעות תכניות שנתיות.
4. לקדם, לתכנן ולקיים פעילות הסברה וכל פעילות אחרת, במטרה להגביר את מודעות הציבור בנושא הבטיחות בדרכים.
5. להקים ולנהל מרכז לאומי למידע ולמחקר בתחום הבטיחות בדרכים.
6. לייעץ ולסייע למערכת החינוך, בכל סוגי מוסדות החינוך, לגבי תכנים של לימודים עיוניים בנושאי החינוך התעבורתי והבטיחות בדרכים, לרבות בדרך של סיוע במימון הנדרש לצורך קיום הלימודים בשכבות הגיל המתאימות.
7. לייעץ לגופים העוסקים בחילוץ והצלה, לאחר שמיעת עמדתם, בדבר פעולות הנדרשות לצורך ייעול ושיפור הטיפול בנפגעי תאונות הדרכים ולצורך תיאום בין הגופים האמורים, ולפעול, על פי אמות מידה שתגבש, למימון פעולות.
8. לסייע בתגבור מערך האכיפה של דיני התעבורה.
9. לייעץ לשר ולממשלה בתחומי הבטיחות בדרכים, בטיחות הרכב ורישוי נהגים.

תכנון ואסטרטגיה

הרשות הלאומית לבטיחות בדרכים, מתוקף תפקידה כגוף הממשלתי המוביל את תפיסת הבטיחות בדרכים במדינת ישראל, אמונה על התווייתה של תכנית אסטרטגית לאומית לבטיחות בדרכים בדומה לנהוג במדינות המובילות בבטיחות בדרכים בעולם. תכנית אסטרטגית זו משלבת יחדיו את מכלול המאמצים שהגופים העוסקים בתחום הבטיחות בדרכים משקיעים בנושא, בכללם משרדי הממשלה, משרתת ישראל, החברה הלאומית לדרכים, הנהלת בתי המשפט, מרכז השלטון המקומי, גופי חילוץ והצלה, גופי מחקר ועמותות וארגונים שונים.

התפיסה המונחת בבסיס התכנית האסטרטגית של הרשות הלאומית לבטיחות בדרכים מבוססת על מדדי תפקוד בטיחותי (safety performance indicators) המקובלים בעולם. מדדים אלה מודדים את מצב הבטיחות בדרכים בפועל בכבישי ישראל, והם בגדר מנבאים טובים של מצב הבטיחות הרצוי במדינה ושל הצלחת מכלול הפעילויות של העוסקים בדבר. הרשות הלאומית לבטיחות בדרכים מחויבת לעמוד ביעדים הרב-שנתיים שהציגה ממשלת ישראל ולהציג הפחתה של 30% במספר ההרוגים בתאונות דרכים על פני חמש שנים.

הרשות הלאומית לבטיחות בדרכים פועלת בעיקר בקרב קבוצות אוכלוסייה שהרשות זיהתה כקבוצות ששיעור מעורבותן בתאונות דרכים גדול משיעורן באוכלוסייה ו/או שדורשות התייחסות מיוחדת במטרה לתת מענה לצרכים, לשפה ולתרבות הייחודיים להן. קבוצות האוכלוסייה שהוגדרו כיעד מרכזי לפעילותה של הרשות הן ילדים, קשישים, נהגים צעירים, נהגים מקצועיים, רוכבי אופנוע, רוכבי אופניים, המגזר החרדי והמגזר הלא-יהודי בישראל. לכל קבוצת אוכלוסייה נקבעה תכנית עבודה המגדירה את מאמצי הטיפול הממוקד בה ואת תרומתה לירידה הכללית במספר ההרוגים.

פעילות הרשות הלאומית לבטיחות בדרכים

מרכז לאומי למידע ולמחקר בתחום הבטיחות בדרכים

בהתאם לחוק הקימה הרשות "מרכז לאומי למידע ולמחקר בתחום הבטיחות בדרכים". מטרת המרכז להביא למקבלי ההחלטות - בתוך הרשות ומחוצה לה - ידע מקצועי שינחה את כל הפעילות הממלכתית לקידום הבטיחות בדרכים, על בסיס עקרונות וידע מדעיים המבוססים על מחקר אמין. בראש המרכז הלאומי למידע ולמחקר עומד המדען הראשי.

מרכז המידע והמחקר הלאומי אמון על איסוף וניתוח נתונים כוללים של מדדי תפקוד בטיחותי, בכללם מדדי התנהגות כגון נהיגה בהשפעת אלכוהול, שימוש בהתקני ריסון, מהירות נהיגה והתנהגות של הולכי רגל. המדדים מתמקדים גם בקבוצות סיכון כגון נהגים צעירים, נהגים מקצועיים, רוכבי אופניים, רוכבי אופנועים, קשישים וילדים. המרכז גם אחראי להפקת דוח בטיחות שנתי המהווה את הדוח הסטטיסטי הרשמי של מדינת ישראל בכל הקשור לנתונים ולמאפיינים של בטיחות בדרכים. דוח זה גם משווה את המצב בישראל לנעשה בשאר המדינות החברות בארגון לשיתוף פעולה ופיתוח כלכלי (OECD).

פעילות המרכז הלאומי למידע ולמחקר מצרפת את ישראל לאחד ממרכזי המידע והמחקר העולמיים בתחום הבטיחות בדרכים.

המרכז עוסק בשלושה תחומים: מידע, מחקר הגורם האנושי וטכנולוגיות.

מידע - (איסוף, עיבוד והפצה) - המרכז מפתח ומרחיב את בסיס הנתונים על תאונות הדרכים במדינת ישראל ויוזם ומבצע סקרים המספקים תמונת מצב עדכנית של כל מאפייני הבטיחות בדרכים, ובכלל זה מדדי התפקוד הבטיחותי.

במרכז נמצא מאגר המידע הגדול ביותר בישראל בנושאים של תאונות דרכים, תנועה ומוקדי סיכון. מידע זה נגיש למקבלי ההחלטות באמצעות מערכת בינה עסקית (Business Intelligence) המאפשרת להפיק דוחות ולנתח נתונים בפרמטרים שונים של בטיחות בדרכים. בספרייה הלאומית לבטיחות בדרכים, המצויה במרכז, יש ספרים, דוחות מחקר, כתבי עת וכן גישה למאגרי מידע אלקטרוניים בין-לאומיים בבטיחות בדרכים. כל אלה זמינים לציבור ונגישים לו.

מחקר - המרכז יוזם ומבצע מחקרי עומק על הסיבות לתאונות דרכים ועל הקשר בין מאפיינים של משתמשי הדרך ובין הבטיחות בדרכים. כן נערכים מחקרי הערכה על תרומתן של פעילויות בביצוע הרשות הלאומית לבטיחות בדרכים וגורמים אחרים. המרכז מפרסם תקצירים על נושאים נבחרים בבטיחות בדרכים לשימושם של אנשי מקצוע, ומטפח חוקרים צעירים באמצעות מלגות לדוקטורנטים שעבודתם מתמקדת בבטיחות בדרכים.

טכנולוגיות - המרכז מופקד על מעקב אחר טכנולוגיות חדשניות לקידום הבטיחות בדרכים ועל עידוד הפיתוח וההערכה של טכנולוגיות כאלה באמצעות מחקרי שטח. המרכז גם מעורב בקידום של תקינה וחקיקה בכל הנוגע לשימוש בטכנולוגיות חדישות, לאחר שהוכחה יעילותן.

אוכלוסיות בסיכון

הרשות הגדירה שמונה קבוצות אוכלוסייה ששיעור מעורבותן בתאונות דרכים גדול משיעורן באוכלוסייה ו/או שדורשות התייחסות מיוחדת, במטרה לתת מענה לשפה, לתרבות ולצרכים הייחודיים להן. קבוצות הסיכון שהוגדרו הן ילדים, קשישים, נהגים צעירים, נהגים מקצועיים, רוכבי אופנוע, רוכבי אופניים, המגזר החרדי והמגזר הלא-יהודי בישראל.

הרשות מפתחת תכניות התערבות וכלים לכל אוכלוסייה במטרה לטפל בה באופן נקודתי ומדויק בהתבסס על ניתוח של נתוני ההיפגעות שלה, מאפייני ההיפגעות ומאפיינים כלליים. לאחר אפיון האוכלוסייה ואיתור הצרכים מגויסים שותפים רלוונטיים ומשמעותיים ונתפרת "חליפת בטיחות" ייחודית. התכניות מופעלות במסגרות בקהילה, במשפחה, במקומות העבודה ובכל שכבות הגיל במערכת החינוך - מהגן ועד האוניברסיטה - על פי תכניות לימודים מוסדרות.

הסברה

הרשות פועלת לשינוי תרבות הנהיגה בישראל באמצעות הסברה, ובעיקר מתמקדת בגורם האנושי כגורם עיקרי לתאונות הדרכים. מטרתה של הפעילות להשפיע על התנהגות הציבור מתוך התמקדות בנושאי ליכה כגון נהיגה בהשפעת אלכוהול, מהירות נסיעה, שימוש בהתקני ריסון (חגורות בטיחות ומושבי בטיחות) והתנהגות הולכי הרגל. ההסברה נעשית מתוך שימוש באמצעי התקשורת המסורתיים, אמצעי התקשורת החדשים, ובעיקר האינטרנט, ופעילות כשטח - מפגש בלתי אמצעי עם הציבור הרחב. בקרב האוכלוסיות בסיכון שנזכרו למעלה הפעילות מלווה גם בהסברה המותאמת למאפייני האוכלוסייה.

תשתיות ותנועה

הרשות, בתיאום עם החברה הלאומית לדרכים (מע"צ החדשה) וגופי תשתית נוספים (חברת דרך ארץ/ נתיבי איילון/ רכבת ישראל), מאתרת מוקדי סיכון ברשת הדרכים הבין-עירונית ומתריעה על נקודות תורפה. עשרות מוקדי סיכון כאלה מטופלים מדי שנה בשנה למזעור הסיכון בשימוש בהם.

הרשות בודקת לעומק את התשתית בתאונות חמורות ומעבירה את הממצאים וההמלצות לרשויות, וכן בוחנת אירועי בטיחות (תאונות, מפגעים ותלונות הציבור) ומתווה דרכים לשיפור הבטיחות. עוד היא מסייעת בפתרון בעיות ובהגברת הבטיחות ברשויות מקומיות, הן בהתאם לתכנית השנתית הנקבעת מראש והן בהתאם לתלונות ולהתרעות מקומיות על הפרעות או סיכונים קיימים בדרכים.

רשויות מקומיות

ניהול הבטיחות בדרכים ברשויות המקומיות נעשה באמצעות מנהלי מטות הבטיחות הפועלים בכל אחת מ-256 הרשויות המקומיות ברחבי הארץ.

באמצעות מטות בטיחות אלו הרשות הלאומית מאתרת וממפה מוקדי סיכון בתשתית וכן מאתרת קבוצות אוכלוסייה פגיעות ומגדירה מאפייני היפגעות ייחודיים להן. בהתאם לנתונים הנאספים הרשות הלאומית מתקצבת את פעילות הרשויות המקומיות ומנחה אותן בהכנת תכנית עבודה שנתית וביישומה.

הפעילות ברשויות המקומיות מתמקדת בתחום התשתיות, האכיפה, ההסברה, החינוך, הקהילה ואוכלוסיות בסיכון. הרשות הלאומית אחראית גם לשילוב עבודתם של כלל הגורמים באזור העוסקים בתחומים אלה ולתיאום כל הפעילויות.

חילוץ והצלה

מערך החילוץ וההצלה בישראל מורכב מכמה גופים: מגן דוד אדום, שירותי כבאות והצלה, יחידות חילוץ מרחביות המאוישות במתנדבים, יחידות הטראומה בבתי החולים, צה"ל והרשות הלאומית לבטיחות בדרכים.

הרשות שמה לה למטרה למזער את "שעת הזהב" - הזמן הקריטי מרגע הקריאה לפינוי ולחילוץ נפגעים בתאונות דרכים ועד רגע הגעתם ליחידות הטראומה בבתי החולים. שעת הזהב כוללת את קריאת המצוקה, ההזנקה, החילוץ, הטיפול וההסעה לבית החולים. בהתאם לכך משקיעה הרשות משאבים בקידומו של מערך חילוץ, הצלה ופינוי ארצי שאמור לספק פתרונות חילוץ ופינוי בעקבות תאונת דרכים, מזעור זמן התגובה מרגע התאונה ועד הגעת הפצועים אל חדרי הטראומה בבתי החולים ומתן טיפול רפואי מקצועי ברמה הגבוהה ביותר.

הרשות פועלת אפוא בין היתר לשדרוג מערכות חילוץ ולרכישת מערכות חדשות, להקמת נקודות הזנקה חדשות של מד"א ולתחזוק נקודות קיימות, ולמימון כונוי טראומה בבתי חולים בפריפריה.

אכיפה

הרשות תומכת בפעילותו של אגף התנועה במשטרת ישראל במטרה לתגבר אכיפה יעילה ומקצועית של חוקי התנועה והבטיחות בדרכים. במסגרת זו רכשה הרשות ניידות תנועה וציוד אכיפה נלווה בשביל משטרת ישראל.

חקיקה ושפיטה

הרשות יוזמת ומקדמת חקיקה בתחום הבטיחות בדרכים, עוקבת אחר הלכות ופסקי דין הקשורים בנושא ומזהה נושאים הדורשים שינויי חקיקה.

הרשות פועלת לשיפור ולייעול של מערכת השפיטה בתעבורה במטרה לקצר את פרק הזמן שבין מועד ביצוע העברה ובין מועד ריצוי העונש, כחלק מהרתעה יעילה. בין היתר הוגדל במימון הרשות מספר התקנים של שופטי התעבורה בישראל.

הרשות מנתחת מבחינה משפטית הצעות חוק ממשלתיות ופרטיות הנוגעות במישרין או בעקיפין בבטיחות בדרכים ומקיימת תהליך מקצועי לקביעת עמדותיה בנושאים אלה.

www.rsa.gov.il